Konstytucye
seymu

1784 roku

[illegible]

[illegible]

Klocek zawiera 52 jednostek

V
B J
C

Działo się w Warszawie w Zamku Jego Królewskiey Mości Dnia Dwudziestego Szóstego Miesiąca Kwietnia, Roku Pańskiego Tysiącznego, Siedmsetnego, Dziewiećdziesiątego drugiego.

DO Urzędu i Akt Ziemiańskich Warszawskich osobiście przyszedłszy Wielmożny Antoni Siarczyński Jego Królewskiey Mości, Seymowy i Konfederacyi Koronney Sekretarz, do tychże Akt Konstytucyą niżey wyrażoną podał, którey takowa następuie osnowa:

Urządzenie wieczyste Królewszczyzn.

ARTYKUŁ I.

PRzez wzgląd na powszechne Dobro Rzeczypospolitey Naszey, i całey Powszechności Narodowey, My Król za zgodą Skonfederowanych Rzeczypospolitey Stanów, nieodzownym wyrokiem stanowiemy: aby wszystkie Dobra w Koronie i Litwie, Królewszczyznami zwane, w iakieykolwiek bądź nomenklaturze, dotąd pod ogólnym Prawem własności, czyli dziedzictwa Rzpltey zostaiące, przedane były na wieczyste dziedzictwa Obywatelskie, a to w czasie i sposobie niżey opisanym, waruiąc: iż Prawa doczesne czyiekolwiek, na tychże Królewszczyznach rozciągaiące się, ocalone mieć chcemy, podług niższych Ustawy tey opisów.

ARTYKUŁ II.

Zaręczenie nienaruszoney pewności nabytego Królewszczyzn dziedzictwa, oraz porównanie nowych dziedzictw z dawnemi dziedzictwami, co do ciężarów publicznych, i wszystkich Praw Ziemiańskich.

Uważaiąc, iż wszelka własność Obywatelska, mianowicie zaś własność Ziemska nieruchoma, ani pomyślności Obywatelów należycie nie ustanawia, ani w ogóle bogactwa Kraiowego w miarę wielkości swoiey waloru nie ma, ieżeli Prawem na zawsze nieporuszonym stałość iey zabespieczoną nie będzie; przeto:

1mo. Na czele tego Prawa Naszego, względem przemiany teraźnieyszey Królewszczyzn w Dobra Ziemskie Dziedziczne, kładniemy to główne Prawo wiary publiczney, spokoyności Obywatelskiey, i bespieczeństwa tychże maiątków, iako istotną zasadę powszechnego kredytu, przemysł Kraiowy ożywiaiącego, zaręczaiąc nayuroczyściey

nieporuszone na zawsze utrzymywanie teraźnieyszey Dóbr Królewskich przedaży. Nadto waruiemy: iż odtąd wszelkie z tego źrźódła pochodzące Prawa własności, i dziedzictwa, równie za niewątpliwe i niezaprzeczone w całym Narodzie Naszym utrzymywane bydź maią, iak wszystkie inne dziedzictwa.

2do. Królewszczyzny tym Prawem zamienione na dziedzictwa szczególne Obywatelskie, żadney na potym różnicy od innych wszelkich Dóbr Ziemiańskich w rozkładzie ciężarów publicznych podlegać nie maią; Przeto w przedaży Królewszczyzn na Dziedzictwa Ziemiańskie wszystkich nabywców ostrzeżonych mieć chcemy: że te Dobra zaraz od przemiany własności ich ogólney w własność szczególną Obywatelską, oprócz wszelkiey opłaty za wartość Dziedzictwa Skarbowi Rzepltey, podług niższych Prawa tego opisów należącey, równy Ziemiański podatek, iak inne Dobra Ziemiańskie, znosić bśdą, a na przyszłość od iednakowego rozkładu ciężarów publicznych, ieżeliby iakie z Prawa powszechnego wypadały, wyięte bydź nie maią; iako też nawzaiem, pod żadnym pozorem większych nad dawne Ziemiańskie Dobra podatków nigdy narzuconych mieć nie będą mogły.

3tio. Nie będzie wolno odtąd, pod żadnym pozorem, na Seymach żadnych wnosić naruszenie w czymkolwiek takowych przedaży; nie będzie wolno Nam Królowi, ani Następcom Naszym w Propozycyach od Tronu, do Obrad Seymowych podawanych, nic podobnego umieszczać, pod warunkiem uznania takowych propozycyi za krok, gwałt bespieczeństwu publicznemu przynoszący: nie będzie wolno w żadney Instrukcyi dla Posła od wybierców iego służyć maiącey, nic takowego rzeczonym przedażom Ziemskim przeciwnego umieszczać, pod warunkiem nie legalności wyboru Posłów, którzyby w takie Instrukcye opatrzeni byli; nakoniec nie będzie wolno na Seymie żadnym, czyli to w złączeniu Izb obydwóch, czyli po rozłączeniu onych, żadnemu z Seymuiących, pod iakimkolwiek bądź pozorem, wprowadzać takiey materyi, któraby naruszała takową przedaż, i porównanie zupełne tych nowych Dziedzictw z dawnemi Dziedzictwami, pod surowością wyłączenia natychmiast z liczby Seymuiących, i odesłania do Sądów Seymowych po ukaranie za wzruszenie spokoyności publiczney.

4to. Porównywamy nowe Dziedzictwa z dawnemi Dziedzictwami, we wszystkich Prawach Ziemiańskich, a mianowicie co do rozkładów ciężarów publicznych, i ten warunek mieszczony będzie w Paktach Konwentach do zaprzysiężenia przez Królów Następców Naszych.

5to. Chcąc oraz zachęcić do nabywania wszelkich Królewszczyzn, i milsze ich Dziedzictwo przyszłym właścicielom uczynić, *Jus Patronatus* we wszyskich Wsiach Dóbr Królewskie zwanych, dotąd Nam Królowi służące, dobrowolnie odstępuiemy, i tylko ie sobie w Miastach, dawniey Królewskie zwanych, a teraz Wolnych Rzeczypospolitey, zachowuiemy.

ARTYKUŁ III.

Załatwienie wszelkich sporów prawnych i granicznych w Królewszczyznach, poprzedzaiące przedaż onych na Dziedzictwa.

Przed uskutecznieniem przedaży Królewszczyzn na wieczyste Dziedzictwa Obywatelskie, dopełnione mieć chcemy to, co następuie:

1mo. Jako Assessoryom zalecone iest załatwienie wszelkich sporów prawnych między Królewszczyznami, a Miastami wolnemi, tak równie Prawem niniejszym zalecamy tymże Assessoryom, aby wszelkie spory Prawne między Królewszczyznami a inney natury Dobrami, tudzież między Królewszczyznami, a Królewszczyznami o własność czyli

o na-

o naturę Dóbr rozsądziły, i ostatecznie ukończyły, przed czasem Prawem nınieyszym do przedaży Królewszczyzn zamierzonym. W których to sprawach między Królewszczyznami, a inney natury dobrami, wedle dawnych Praw, w Woiewodztwach Kiiowskim, Wołyńskim, Podolskim i Bracławskim Dziedzictwa wszelkie nienaruszone bydź maią, w których Possessya niewątpliwa, *ante & post hosticum* okazana będzie. Gdzieby iednak Lustratorowie spraw takowych ukończonemi nie zastali, niezwłócznie o tym Assessorye uwiadomią, które takie sprawy przed innemi sprawami rozsądzić obowiązane będą, a to w przeciągu trzech miesięcy od czasu zakończoney lustracyi.

2do. Wszelkie spory o granice między Królewszczyznami, a inney natury Dobrami, nie wyłączaiąc tych nawet, które są appellowane do Asseśsoryi, a w nich dotąd nieukończone, załatwione będą ostatecznie przez Sąd rozgraniczenia normalnego, podług przepisu osobnego na to Prawa. Sprawy iednak, w których z Dekretów Assessorskich odbyte iuż są Kommissye nie zaocznie, ale z stawaiącemi stronami, i to po ostatecznym ich ukończeniu, zatrzymuiąc sypanie kopców, są zaappellowane, takowe sprawy graniczne w Assessoryi skończone bydź maią.

3tio. Wszelkie sprawy między Miastami wolnemi, a Królewszczyznami, bądź o grunta, bądź o inne użytki, z iedney, lub drugiey strony zaprzeczone, ukończone bydź maią przez Assessorye przed przedażą Królewszczyzn, a to w przeciągu trzech miesięcy.

4to. A ponieważ Starostowie na mocy Lustracyów odbieraiąc z Królewszczyzn dochody przez Lustratorów przysięgłych, z nakazów Seymowych oznaczonych, im podane, kwartę z nich postanowioną Skarbowi na dochód publiczny opłacili; Przeto czyniąc sprawiedliwość, tak w dochowaniu wiary publiczney, w którey dochody z Królewszczyzn Lustracyami postanowione, przez Possessorów wybierane były, iako ocalaiąc Skarb w tym, co iuż do niego weszło, i przecinaiąc ztąd wszelką do Skarbu ewikcyą, stanowiemy: iż Possessorowie Królewszczyzn iuż pozwani, i ieszcze zapozwani bydź mogący, gdy z powodu nadaney Przywileiami Lokacyinemi Miastom propinacyi i wszelkich dochodów, odsądzeni od nich będą, w żadnym Sądzie, pod żadnym pretextem, nie będą obowiązani do kalkulacyi, z tych prowentów, które lustracyami były im dozwolone; Te zaś prowenta, które nad lustracye były przez Starostów arbitralnie wybierane, z tych kalkulacyą czynić maią: A co się tycze Prowentów i Propinacyi Mieyskich, za kontraktami przez Miasta komużkolwiek od Roku 1776. wypuszczonych, takowe Prowenta podług kontraktów dotąd zaległe, Miastom wypłacone mieć chcemy.

5to. Wszelkie spory o grunta, swobody, tudzież o daniny i powinności Włościan w Królewszczyznach osiadłych, ostatecznie rozwiązane bydź maią przed przedażą Królewszczyzn, przez Referendarye Oboyga Narodów, podług osobnego o nich Prawa.

6to. Gdyby podług wyzszych Artykułu tego Punktów, to iest: pierwszego, trzeciego, czwartego, żadna strona takowych spraw, czyli to w Assessoryi, czyli w Referendaryi, przed przedażą Królewszczyzn nie dochodziła; wtedy sprawy te, ile się ściągaią do pożytków stron, za upadłe na zawsze poczytane zostaną; Ile zaś różnicę czynić mogą w dochodzie publicznym Rzepltey, Lustratorowie w następuiącym Artykule opisani, dostrzegać będą, aby rzecz z dowodów odkryta i uznana została w Sądzie przyzwoitym, podług Artykułu tego opisów, pierwey, niżeli uchwalona tym Prawem przedaż Królewszczyzn w skutku nastąpi. Po którey żadne iuż spory podniesione bydź nie mogą, i Rzeplta żadnego sobie do nich zwrótu, ani swoim Prawa nabywcóm nie zostawuie.

ARTYKUŁ IV.

O Luſtratorach i ich Pomocnikach.

1mo. Urząd Lustratorów na Seymikach obranych trwać będzie przez czas Prawem ninieyszym zamierzony, do zupełnego ukończenia dzieła im powierzonego. Na mieysce zmarłego, lub długą chorobą złożonego Lustratora, ma bydź obrany nowy Lustrator na pierwszych Seymikach następuiących; Lustratorem bydź może każdy Obywatel w Xiędze Ziemiańskiey zapisany, choćby na żadney Funkcyi publiczney ieszcze nie był, aby tylko zdatność istotną do tego dzieła potrzebną posiadał. Lustratora usługa będzie mu służyć za stopień do funkcyi i urzędów.

2do. Kommissya Skarbowa dla podobieństwa i stosowności gospodarstwa Woiewództw, takowe uczyni wydziały do Lustracyi: W pierwszym wydziale umieści Woiewodztwo Poznańskie, Kaliskie, i Gnieźnieńskie. W drugim: Krakowskie, Sandomirskie, prócz Ziemi Stężyckiey, i Sieradzkie. W trzecim: Mazowieckie, Łęczyckie, Inowrocławskie, Brzeskie Kuiawskie, Ziemię Dobrzyńską i Rawskie. W czwartym: Kiiowskie i Bracławskie. W piątym: Wołyńskie, Podolskie, Bełzkie, i Czerniechowskie. W szóstym: Wileńskie, Trockie, i Xięstwo Zmudzkie. W siódmym: Połockie, Mińskie, Nowogrodzkie, Witebskie i Mścisławskie. W osmym: Lubelskie, Podlaskie, Brzeskie Litewskie, Ziemię Chełmską, i Stężycką. Kommissya w pomienionych wydziałach obranych Lustratorów losami wyznaczy po dwóch do lustrowania Królewszczyzn, i dodawać trzeciego od siebie będzie, który wspólnie z pierwszemi dwoma komplet zawsze składać będzie. Stosownie do tegoż Prawa, dawać im będzie Instrukcye i informacye, z dokładnym obowiązków ich wyszczególnieniem. Lustratorowie zaś, zasięgać maią od Kommissyi Skarbowey wszelkiey potrzebney wiadomości, rady i pomocy, a nadto obowiązani będą donosić Kommissyi, podług iey żądania, o stanie roboty swoiey.

3tio. Kommissya Skarbowa użyie Lustratorów, nayprzód do zlustrowania i urządzenia wszystkich Królewszczyzn wakuiących. Porządek zaś, czyli koley lustracyi i urządzenia w każdym wydziale Królewszczyzn nie wakuiących ułoży następuiącym sposobem: spisze na osobnych biletach Królewszczyzny oddzielne każdego Wydziału, tak rozdzielone bilety Królewszczyzn w każdym Wydziale, włożywszy w osobne naczynie przyzwoite, losem wyciągać każe, a iakim porządkiem wyciągnięte będą w każdym wydziale Królewszczyzny, na biletach zapisane, takimże samym porządkiem i koleią podawać ie będzie do lustracyi, w każdym Wydziale, Lustratorom tegoż Wydziału. Porządek takiey lustracyi Królewszczyzn, losem oznaczony, ma bydź zapisany w Protokule Kommissyi.

4to. Gdyby którzy uprzywileiowani Possessorowie bez kolei z losu wypadaiącey podali dzierżawy swoie Kommissyi Skarbowey do prędszego urządzenia i przedania, tedy Kommissya przed innemi Królewszczyznami z losu wypadłemi urządzać ie zaleci, i w porządku niżey opisanym licytować będzie. Co wszystko naydaley w przeciągu lat trzech koniecznie dokończyć powinna.

5to. Dobranie i ugodzenie potrzebnych Lustratorom Ziemiomierców, Pisarzów, i innych tym podobnych pomocników, światłu i cnocie samey Kommissyi Skarbowey poruczamy.

ARTYKUŁ V.

Szczególne urządzenia poprzedzaiące przedaż Królewszczyzn, a w tym szczególne obowiązki Lustratorów.

1mo. Ogólną powinnością czasowego Urzędu Lustarorów, iest doskonałe urządzenie Królewszczyzn, do rozprzedania onych na wieczność; Co w następuiących szczegółach obiaśniamy: 1. Lustratorowie obowiązani będą pilnować zupełnego ukończenia wiszących iakichkolwiek sporów prawnych między Królewszczyznami, i dobrami Ziemiańskiemi, tudzież między Królewszczyznami, a Królewszczyznami, między Miastami wolnemi, czyli to o własność, czyli o prawdziwą granicę, według wyższego Artykułu III. Dla zupełney zaś pewności granic, między Królewszczyznami, a Dobrami inney natury, tudzież między Królewszczyznami, a Miastami wolnemi, dopilnuią ciż Lustratorowie, aby Królewszczyzny wszystkie, tąm nawet, gdzieby sporów granicznych nie było, dokładnie rozgraniczone, i pewnemi znakami granicznemi oznaczone były w całkowitych obwodach swoich. 2. Gdzieby iakie spory nieułatwione naleźli, doniosą o tym niezwłócznie Kommissyi Skarbowey, a ta dopilnować ma przez Plenipotentów i Officyalistów Skarbowych, aby spory takowe ostatecznie ułatwione zostały w Sądach, gdzie z Prawa należy. 3tio. Kommissye Porządkowe obowiązuiemy, aby na żądanie tych Lustratorów we wszystkim pomocą były, co do zupełnego urządzenia Królewszczyzn, tym Prawem przepisanego, dążyć będzie. 4to. Wewnętrzny stan osiadłości na niewzruszonych zasadach urządzą: maiąc za fundament ich Prawa i nadania, tudzież maiąc to w widoku, aby los Włościan i Rolników, uczynili pomyślnym i stałym, a oraz, aby w tey samey poprawie losu Włościan, wynaleźli nowe źrzódła powiększenia wartości Dóbr, dla przyczynienia Skarbowi Publicznemu dochodu.

2do. Co się tycze szczególnego urządzenia wewnętrzney Królewszczyzn osiadłości, Lustratorowie obeymą nayprzód stan gruntów, i dla tego zaczną od Geometrycznego rozmierzania każdey Królewszczyzny, z wyszczególnieniem gruntów ornych, i łąk, pastwisk, i lasów, tudzież z oznaczeniem wszędzie różnicy Ziemi dobrey, śrzedniey i podłey, nakoniec granice używalne między Wsiami, bądź iedney Królewszczyzny, bądź inney przyległey, na Mappie znaczone bydź maią. Gdzieby Lustratorowie znaleźli Mappy dokładne, stosowne do teraźnieyszego przepisu Prawa, bądź kosztem Starostów, bądź Miast, albo Włościan przez Geometrów przysięgłych, bądź z Dekretów sporządzone, tedy takowe Mappy przez Geometrów sprawdziwszy, i do skali generalney zastosowawszy, iako rzecz przyspieszaiącą robotę, przyimą, a Kommissya Skarbowa iako za robotę ułatwioną, wyznaczoną nadgrodę z porękawicznego, w proporcyą tegoż porękawicznego, tym, którzy na te Mappy koszt łożyli, wypłaci, a do Skarbu z postanowionego porękawicznego, od kupuiącego na rzecz Skarbu odbierze. Tym czasem zaś, kiedy Geometrowie zatrudnieni będą robotą swoią, w przeciągu tego czasu sami Lustratorowie używszy przybranych pomocników, weydą w rozpoznanie działów gruntowych Włościańskich, i łanów Dworskich, ile z opisów podawczych, i lustracyinych Inwentarzów, iako też i z wybadania od Gromad dociec będą mogli. Wyciągną ztąd zupełny opis podziału gruntów każdey osady, iaki iest w teraźnieyszym używaniu, poznaią Prawa, i nadania Włościańskie, a co znaydą dowodnego, porządnie u siebie zapiszą. Wypytaią się o wszelkie powinności, i zwyczaie, o daniny, opłaty, iakie rzeczywiście są w używaniu w Królewszczyznach. Te u siebie znosić będą z powinnościami w Inwentarzach podawczych, i lustracyinych zapisanemi. Dochody z Arend, czyli Propinacyi karcze-

mnych i z innych źrzódeł wszelkich, iakie się gdzie znaydą, dowodnie poznać maią, i zapisać. Nakoniec, iaka może bydź szczególna każdych Dóbr zaleta, z posady, z przyległości Miast i Portów, lub z innych szczegółów, każdemu mieyscu właściwych, wartość dziedziczną przymnożyć mogących, to wszystko w opisie swoim umieszczą, aby w czasie gotowe u siebie znaleźli wiadomości, z których dalsze rozporządzenia wypadać będą.

3tio. Zasiągną także dokładney wiadomości w każdym Powiecie, iaka w różnych okolicach zwyczaiem powszechnym ustanawia się cena wszelkich powinności i danin z Dóbr Ziemskich na wieczystą przedaż? iaki wzrost wzięła ta cena od lat kilku i kilkunastu? wymiarkuią do iakiego stopnia mogłaby bydź podniesiona ta cena, w okolicznościach pomyślnych Kraiu naszego, w czasie pomnożoney konkurrencyi do wolnego nabywania Prawem Dziedzicznym Dóbr Ziemskich; użyią i tey pilności, aby corocznie ziechali na mieysce publicznych Kontraktów Obywatelskich, gdzie uważać będą, iak się zwykle ustanawia między Obywatelami, wieczysta cena Dóbr Ziemiańskich, z iakich zrzódeł, i w iaki sposób rachuią się intraty, iaki iest pokup na Dobra? wyrozumiewać będą z światłych i cnotliwych Obywatelów, do iakiego stopnia słuszna cena Dziedzictwa Królewszczyzn doprowadzona bydź może? Wszelkie zaś takowe wiadomości, porównania i obserwacye, czyli uwagi swoie własne w porządnym opisaniu zachowaią, aby z nich w czasie korzystali dla należytego wynalezienia szacunku Dóbr, gdy będą podawane do Licytacyi.

4to. Gdy dzieło wymiaru Geometrycznego każdey Królewszczyzny w całości zakończone będzie, i Mappa w zupełnym porządku złożona zostanie od Geometrów, wtedy Lustratorowie sami, używaiąc do pomocy Geometrów, Rachmistrzów i Pisarzów, zniosą wielkość gruntów Włościańskich i Dworskich z podania sobie iuż wiadomą i opisaną z rzeczywistą rozległością przez Geometrów wynalezioną. Dostrzegą zaraz z tego porównania, co za układ wypada w nowym urządzeniu takowych pomiarów stosownie do prawdziwey rozległości gruntów, a z drugiey strony względnie do liczby gospodarzów rolników, każdą osiadłość składaiących. Zachowaią z zupełną dobrą wiarą i sprawiedliwością, co z Prawa, oraz nadań pewnych i prawnych należeć komu znalezli. Lecz dla powszechnego i wspólnego dobra każdey osady, i dla stałych korzyści każdego Włościanina, takie wszędzie pomiary gruntów zrobić każą, iakich mieyscowy porządek wyciągać będzie, ocalaiąc każdemu własność gruntową, iaka komu służyła z nadania dowiedzionego, co do iey wartości; lecz gdzie potrzeba, używaiąc słuszney zamiany, Rolnikóm nie dostateczny grunt posiadaiącym, nadadzą więcey roli z wolnych i pustych gruntów, zachowuiąc w tym przynależny wzgląd i na miarę potrzeb rolnika, i na miarę ciężarów do roli przywiązanych.

5to. W każdey Wsi pomiary rolnicze, i grunta wszelkie do każdego wydziału gospodarskiego przyłączone, iako w Inwentarzu dokładnym, który za podawczy, przyszłemu Dziedzicowi służyć ma, opisane będą, tak na polach i mieyscach wszelkich oznaczone bydź maią znakami trwałemi, których odnawianie w pewnych czasach każdey gromadzie wieyskiey zlecone będzie. Też same pomiary i wydziały Mappa Geometryczna wskazywać ma, którey po dwa exemplarze do każdego oddziału sporządzone bydź maią, aby ieden oddany był przyszłemu nabywcy, a drugi, aby w Archiwum Kommissyi Skarbowey był zachowany.

6to. Wszystkie Królewszczyzny podzielne bydź maią na części, to iest: na Folwarki i Wsie oddzielne, iedney osady Włościan na pół nieprzedzielaiąc, w takim porządku, aby podzielnie rozprzedane bydź mogły, i razem w tym celu, aby rozłączone części osobno oce-

mione,

nione, i do Taryff Skarbowych wpisane, chociaż przez iednego nabywcę zakupione teraz będą, mogły na potym z łatwością rozdzielać się w sprzedażach, spadkach i działach Obywatelskich. Z tego też powodu starać się będą Lustratorowie, dzielić Królewszczyzny na naymnieysze, ile bydź może, części do sprzedania, z tym iednak warunkiem: aby każdy Folwark, czyli części osobne zagospodarowanie składać maiące, dostateczną wygodę gospodarską względem samego Dziedzica, i względem osiadłości gromadzkiey w ograniczeniu swoim znaydować mogły, nie dopuszczaiąc takich podziałów, z których wynikałoby zmnieyszenie wartości rozerwanych części, iaką one w złączeniu swoim mieć mogą, i nadal dla Dziedzica i w czasie przedaży na podniesienie ceny wieczystey dla Skarbu publicznego. Te przestrogi w szczególności rozciągamy do Kuźnic wszelkich i innych takowych Fabryk, które bez zwykłey pomocy przyłączonych Wiosek i lasów upadaćby musiały. Waruiemy nadto: iż w takowym podziele Królewszczyzn na części osobne, do przedania łączone nie będą wiedną część, ani dwa Folwarki, ani też te kawałki Królewszczyzn, które się z sobą nie stykaią, lecz są otoczone Dobrami inney natury. Nakoniec Lustratorowie zaymować nie maią w grunta Królewszczyzn do sprzedania tych wszystkich gruntów w Królewszczyznach, które naydą, albo nadane Kościołom iakim i Cerkwiom, tak Unickim iako nie Unickim, albo w spokoynym onych używaniu dotąd dzierżane. Wszelkie zaś dochody Kościołom i Cerkwiom, tak Unickim, iako nie Unickim należące się w Królewszczyznach wyłączone bydź maią z ogólnych Intrat Królewszczyzn. A gdzieby Kościoły lub Cerkwie Parafialne tak Unickie, iako nie Unickie, tylko potrzebowały nadania iakiego gruntu, lub połączenia onego w iedno, to Kommissya Skarbowa wraz z Kommissyą Porządkową mieyscową na przełożenie Zwierzchności Duchowney, w miernej proporcyi, uznawszy z Lustracyi potrzebę, nadać będzie mogła. Nadanie zaś takowe przechodzić nie ma trzech włók gruntu, Włókę iedną na zamian trzech pol przeznaczaiąc.

7mo. Zalecamy także Lustratorom Wydziału Woiewodztw Kiiowskiego, i Bracławskiego, aby zniosłszy się z Przewielebnym Biskupem Kiiowskim, i Kommissyami Porządkowemi wyż rzeczonych Woiewodztw, w Dobrach dawniey Królewskie zwanych w tymże Woiewodztwie Kiiowskim i Bracławskim leżących, mieysc dwadzieścia cztery oznaczyć na ufundowanie Kościołów Parafialnych obrządku Łacińskiego; w każdym z tych mieysc Lustratorowie oznaczą grunta, podług sposobności mieysca, na poświętne Kościoła, na Cmentarz oddzielny, rezydencyą Kapłanów, Szkołkę Parafialną, i inne budowy potrzebne, tudzież na ogrod, pole, i łąkę w trzech włokach zawieraiące się; ustanowią pewny, i niezawodny coroczny dochod z intrat ogólnych w kwocie złotych trzy Tysiące, a sporządzone takowe dzieło, Lustratorowie przeszlą do Kommissyi Skarbowey Oboyga Narodów, która po uskutecznieniu zupełnym, *respective* tych mieysc, Prawa teraźnieyszego we wszystkich iego opisach, dochod takowy z dokładnym Inwentarzem na rzecz funduszu Zwierzchności Duchowney poda i we wszystkim Prawo pod tytułem: *Kościoły Parafialne Łacińskie Dyecezyi Kiiowskiey*, w tey okoliczności nastąpione, Kommissya Skarbowa uskuteczni.

8vo. Gdzieby zaś były lasy, bory, błota, i grunta puste, a zbywaiące od zwyczayney potrzeby podzielonych części Królewszczyzn, te ieżeli sposobne nie są do wyrabiania towarów leśnych handlowych, oddzielone być maią do osobney przedaży, choć i na włoki; zaś lasy i bory sposobne do wyrobienia towarów handlowych, i do ustanowienia porządnego gospodarstwa lasowego, aby tym pewniey zachowane były, im porządniey będą mogły być używane, nie maią bydź dzielone na drobne kawałki, ale na dostateczne do porządnego gospodarowa-

 nia

nia części i rozległości, według gatunku drzew, posady lasów, bliskości rzek spławnych i przyległości okolic; a Kommissya Skarbowa natychmiast zaleci Possessorom Królewszczyzn, aby lasy niszczone nie były, pod odpowiedzią, używanie ich tylko wolne na gruntowe potrzeby, i na potrzeby fabryk, lub tartaków, Lustracyą opisane, dozwalaiąc. Także, gdzie kontrakty z Skarbem zaszły do terminu oznaczonego, Kommissya też kontrakty w całości zachowa, a odtąd żadnych czynić nie ma. Gdzie wstępy, czyli wręby do lasów maią dobra dawnieysze Ziemiańskie przez Prawa, lub Przywileie nadane, Lustratorowie, uważaiąc proporcyą między dobrami, do których las należy, a Dobrami, które maią wręb, czyli wstęp nadany, w myśl Prawa im służącego, oddzielą część lasu dla Dóbr wstęp, czyli wręb maiących, i takową swą opinią uczynionego oddziału lasu Kommissyi Skarbowey doniosą, która tę opinią potwierdzi, lub stosownie do Prawa poprawi. Tak podzielone Folwarki, czyli różne części Królewszczyzn, tudzież lasy, bory, i błota do podzielnego sprzedania wniesione być maią na oddzielne Mappy Geometryczne, a każda część w całym określeniu swoim wieczystemi granicami oznaczona zostanie.

9no. Co się tycze opisu powinności danin i opłat Włościańskich, iakie przyszłym Dziedzicom należeć maią, te wyciągną z nadań pewnych i prawnych, iakie tymże Włościanom służą, wedle obiaśnienia przez Inwentarze lustracyine i przez Dekreta Referendarskie, lub Assessorskie, stosownie do pomiaru gruntów, iakie przy każdym znaydą, albo z wolnych i pustych rol naddadzą, czyli powiększą: Nakoniec ciężary publiczne dotąd nad równość Dóbr Ziemiańskich przez Włościan w Królewszczyznach wnoszone, w daninę i opłatę gruntową przemienią, zaciągaiąc do Czynszów pół podymne, a za uchylony podwoyny zaciąg do Woyska (do którego Rekrut z ludności ustanawiamy) oraz za szczególny ciężar stanowisk Woyskowych i szarwarków nadzwyczaynych w potrzebach rządu, iuż odtąd nie do Królewszczyzn przywiązany, ale bez różnicy do całego Kraiu rozciągniony, opłatę, czyli daninę przyzwoitą z słusznym umiarkowaniem postanowią, i do powinności gruntowych przyczynią, stosuiąc się w tey mierze do Instrukcyi, iaką od Kommissyi Skarbowey mieć będą. Dla ustanowienia zaś tych słusznych powinności, danin i opłat, ile onych różne odmiany w urządzeniu gruntów Włościańskich na wieczność wyciągać mogą, zwłaszcza gdzie nadania prawne, iako i Dekreta Referendarskie, albo nie zaszły, albo nie do przypadku należą, uważać będą Lustratorowie zwyczay Woiewodztw, Powiatów i okolic różnych, stosownie do wielkości i dobroci gruntu, oraz szczególnych korzyści mieyscowych. Baczność także mieć będą na stan Włościan, i na stan rolnictwa Dworskiego, aby w rozkładzie powinności gruntowych w Czynszach, w daninach produktowych i w robociźnie, tak sposobności Włościan, iak i potrzebie gospodarstwa Dworskiego dogodzili. Gdzie robocizna dla Dworu mniey potrzebna, z przyczyny licznieyszey osiadłości Wsiów, a szczupłości łanów Dworskich, albo całe nie używana okazałaby się, opłata zaś od gromad w samych pieniądzach zdawałaby się zawodna, dla pewności stałey intraty, tam zbożową daninę, mianowicie żyta, ieczmienia, i innych produktów dla Dziedziców przygodnych, lub w części, lub w całości, z pewnego pomiaru gruntów oznaczą. Wolno iednak będzie ułożyć się Dziedzicowi o takowe produkta przez ugodę dobrowolną, na kwotę pieniężną, a takowe ugody pod Prawa powszechne, stałość dobrowolnych kontraktów zabespieczaiące, podpadać maią.

10mo. Dla utrzymania w przyzwoitey sile rolnictwa Kraiowego i samych rolników, pomiary gruntów rolniczych Lustratorowie tak rozróżnią w opisaniu Inwentarskim, aby wydziały gospodarzów rolników zawsze utrzymywane były w pewney nie rozerwaney całości, ró-

wnie

wnie także działy pół rolników, co stosownie do różnych Prowincyów i Woiewództw rozumieć się ma, gdzie różne podziały na włóki, lub na grunta plugowe poczworne i parowe, albo inaczey zwane są w używaniu, ostrzegaiąc: iż po zmarłym Oycu grunt iego od pewney miary w drobnieyszy rozdział iść niepowinien.

11mo. Jako wszyscy Włościanie osiedli w tych Dobrach dotąd Dziedzictwa Rzplitey podległych, Prawem własności wieczystey grunta sobie nadane posiadaią, które onym z ich potomkami służą, i przy takich Prawach na zawsze zachowani być maią z przywiązanemi do każdego wydziału gruntowego obowiązkami, tak z mocy tegoż prawa własności, gdyby który z Włościan grunt swoy innemu sprzedać chciał, to iemu wolno będzie, aby tylko Dziedzicowi okazał, że dostatecznego Zastępnika na swoim mieyscu osadza, i grunt nad oznaczoną z mocy tegoż Prawa, miarą nie zmnieyszony iemu zostawuie; na co Dziedzic przyzwolenie swoie na pismie wyda bez żadney opłaty, aby to służyło nowemu nabywcy gruntu, za dowod prawny otrzymaney własności wieczystey tego samego gruntu i całego obeyścia po pierwszym osiągnionego.

12mo. Jnnym Ludziom na gruncie osiadłym, którzy nie tak z rolnictwa, iako z innego zarobku żyią, i Rzemiosłem iakim, lub innym przemysłem bawiąc się, bez trzymania roli, dorobek swoy pomnażać mogą, iednak w pomoc do żywności i wygody swoiey, część iaką gruntu otrzymaią, albo otrzymać żądaią na ogrody, sady, łąki, iako i na małe wysiewy zbożowe, Prawem nadania wieczystego, bez przeszkody Dworom i gromadom takowe grunta służyć maią za słuszną opłatę Czynszu lub inney daniny, czyli robocizny iakiey, która ma bydź wyszczególniona względem każdey części. Częściami gruntu, byle nie mniey na iednego przypadało iak ćwierć włoki na trzy pola, Dzieci po Rodzicach dzielić się mogą, i w każdym czasie takowe części prądzi nie właściciel, za wiadomością Dziedzica, komu innemu sprzedać iest mocen, z warunkiem opłacenia przez nabywcę czynszu, bądź daniny, albo pełnienia powinności, iaka z każdey części należy. Wszyscy zaś Ludzie gruntu nie trzymaiący, i pod żadnym kontraktem nie zostaiący, wolni od wszystkich obowiązków Włościańskich, względem przyszłego Dziedzica zostawać maią, iedynie tylko Zwierzchności mieyscowey podlegaiąc, dopóki na gruncie zostawać będą.

13tio. Gdzie Propinacya w przywileiu Lokacyinym Miastom wolnym nadaną bydź okaże się, tam na zysk ogólny całego Miasta, iako własność publiczna i powszechna Mieyska, zostawiona będzie, i lustrowana, ani do Summaryuszu intrat przez Lustratorów wprowadzona być nie ma. Lecz gdzie w Przywileiach lokacyinych propinacya Miastom pozwoloną okaże się, z obowiązkami opłacania Kapszczyzny, czyli garcowego, kotłowego, warowego, słodowego lub młynowego od pewney iakiey miary zboża wyrobionego, lub trunku wyszynkowanego, tam cały dochod z propinacyi Lustratorowie podług Lustracyów na rzecz Skarbu, i Uprzywileiowanych Possessorów wyciągną, oraz do Summaryuszu intrat każdey Królewszczyzny przyłączą. Równieź Intraty Starościńskie z Czynszów Mieyskich, i z innych źrzodeł wynikaiące, i pod różnemi nazwiskami będące, wszelkiemi dowodami maią być wyiaśnione, i stosownie do zapadłego Prawa o Miastach maią być ustanowione. Zatym w szczegółach swoich, ile ich zamyka się w obrębie gruntu Mieyskiego, będą wpisane, i do Summaryuszu Intrat każdey Królewszczyzny osobno przyłączone.

14to. Po ustanowieniu powinności, danin i opłat wszelkiego rodzaiu od Włościan z każdego pomiaru należnych, i z wszelkiego nadania wynikaiących, po urządzeniu zupełnym przyszło-Podawczego każdey Wsi Inwentarza, przystąpią Lustratorowie do ułożenia ceny wszelkieh danin i robocizny lub wysiewów, iaka w każdym mieyscu

według prawideł wzwyż przepisanych na wieczystą przedaż Dóbr stanowić się może. Ztąd wyrachowaną na pieniądze Summę wyciągną i wszelki inny dochód z Czynszów, z Arend, z Propinacyi, albo z Kuźnic, czyli innych Fabryk, i iakichkolwiek źrzodeł gruntowych wynikaiący opiszą. Nakoniec z tego wszystkiego Summaryusze Intraty w gatunkach swoich mianowaney ułożą, i dochod całkowity w ogólną Summę ściągną, względnie do każdey części, albo Folwarku, iak z rozdziału przedażnych części i z ograniczenia wypadło. Ocenią przyzwoicie wartość lasów, borów, błot, i gruntów pustych do osobnego przedania oddzielnych, podług Punktu 6. tegoż Artykułu. Dołożą ieszcze w tym Summaryuszu, ieżeli które Dobra szczególną iaką zaletę maią z przyległości rzek spławnych, Miast handlowych, albo z bliskości sąsiedzkiego pogranicza, przez co słuszną ich cena podniesiona być może.

15to. Tym sposobem dopełniwszy Dzieła Lustracyi każdey Królewszczyzny, Lustratorowie, zaraz po ukończeniu onego, przeszlą do Kommissyi Skarbowey O. N. ieden Exemplarz dzieła Lustracyi przez siebie podpisany, z przyłączeniem do każdey oddzielney części Summaryuszu; a drugi takiż złożą w Kancellaryi Kommissyi Porządkowey mieyscowey Ziemi, lub Powiatu, do którego zlustrowana Królewszczyzną należy; Trzeci zaś na gruncie zostawią.

ARTYKUŁ VI.

Porządek sprzedaży Królewszczyzn iuż urządzonych.

Wszystkie Królewszczyzny, które podług wyższego opisu zlustrowane i urządzone zostaną, Kommissya Skarbowa O N. przedawać ma na wieczyste Dziedzictwa, a to w mieyscu, w czasach, i w sposobie iak następuie.

1mo. Mieysca do tey sprzedaży przeznaczaią się w Koronie Warszawa, w Litwie Wilno. A ta przedaż ma się zawsze odbywać przez Licytacyą, w którey ten zyska pierwszeństwo Dziedzictwa, kto naywyższą cenę ofiarować będzie, przy dopełnieniu przepisanych tym Prawem warunków.

2do. Sposób Licytacyi używany będzie taki, iaki nowym Prawem o Licytacyach publicznych opisany zostanie.

3tio. Urządzone i na części podzielone Królewszczyzny wakujące, naypierwey do licytacyi podąne będą, tudzież i te, które Uprzywileiowani Dzierżawcy, czyli ich Prawa Nabywcy, nie czekaiąc kolei z losu wypadaiącey, sami do prędszego urządzenia i przedania dobrowolnie podali. Po tych zaś, Królewszczyzny inne, które z losu do urządzenia w kolei wypadły, według Artykułu IV. Punktu 3go.

4to. Kommissya Skarbowa O. N. zawsze przed terminem Licytacyi, przynaymniey na trzy Miesiące, ogłaszać ma w Uniwersałach, iakie Królewszczyzny, w którym Woiewodztwie i Powiecie leżące, na iakie części podzielone, a z nich każda część wiele dochodu, wiele Osady, wiele Ludności, wiele włok ziemi zawiera, przychodzić maią do następney Licytacyi. Takowe Uniwersały Kommissya Skarbowa podać nayprzod rozkaże do Aktów Publicznych Warszawskich, a potym rozsyłać one będzie do Kommissyi Porządkowey, a przez nie do Parafii *via Cursoria*. Nadto poda także Kommissya obwieszczenie do Gazet; i oprócz tego wypis rzeczy z Uniwersałów wyciągnięty, do druku podany przy Gazecie rozdać każe. A z przesłanych Uniwersałów zaświadczenie odbierać będą Kommissye, tak Skarbowa, iako i Porządkowe.

5to

5to. Na ieden termin przynaymniey dziesięć Królewszczyzn w Koronie, i tyleż w Litwie, Kommissya Skarbowa do Licytacyi poda.

6to. W Warszawie sama Kommissya Skarbowa O. N. w składzie swoim uskuteczniać będzie przypadaiące na terminach Licytacye, z pomocą Officyalistów swoich, a nawet z pomocą Lustratorów według swoiego wyboru, ieżeli tego znaydzie potrzebę. Do Litwy zaś wybierze Kommissya przez wota sekretne z składu swoiego dwóch Kommissarzów Prowincyi Litewskiey, i dwóch z Prowincyi Koronnych, którym w pomoc i Lustratorów i Officyalistów, Skarbowych oznaczy. Ci na Termina Prawem oznaczone znaydować się powinni w Wilnie z wszelką gotowością do rozpoczęcia Licytacyi w dniu przepisanym; i te odbywać będą tak, iak sama Kommissya w Warszawie.

7mo. Rozdzielne części Królewszczyzn w podziałach swoich urządzone i opisane, rozdzielnie także maią bydź licytowane i do Tazyff Skarbowych zaciągnięte, chociażby, ieden nabywca zakupił więcey części, godząc się o cenę podzielnie, czyli rozdzielnie licytuiąc część każdą; a wolno będzie ubiegać się do tego nabycia wszystkim Obywatelom, którym Prawa Kraiowe wolnego nabywania Dóbr Ziemskich dozwalaią.

8vo. Cudzoziemcy także bądź Szlachta, bądź Mieszczanie, którzyby w Polszcze osieść chcieli, zrzekłszy się do życia swego wszelkiey służby u Monarchów Zagranicznych, bądź Woyskowey, bądź Cywilney, będą mogli zakupić Dobra rzeczone podług warunków w tym Prawie zawartych; którzyby zaś z Cudzoziemców nabyli Dóbr tey natury w Polszcze lub w Litwie, tedy po nabyciu przed przyiściem do possessyi, maią przysiądz na wierność Rzepltey, a po pięciu latach zasiedziałości w Kraiu, Indygenaty, lub Nobilitacye bez odmówienia na Seymie otrzymaią, i wszelkich swobód, Prerogatyw, i Urzędów Szlacheckich, z mocy Prawa tego, wszelkie uczestnictwo w zupełney równości z Szlachtą Kraiową mieć będą z Potomkami swoiemi, chociaż przed przyiściem ich do Kraiów Rzepltey urodzonemi. Gdyby zaś z wyż wyrażonych Cudzoziemców kupił który Dobra tey natury na samym pograniczu, tedy Dóbr takowych na pograniczu leżących nie będzie mógł przedać, tylko Obywatelowi, ktoremu Prawo pozwala nabywania Dóbr. Królewszczyzny nad Morzem leżące, a w których Kommissya Skarbowa uznałaby możność założenia Portu, przedane bydź nie maią.

9no. Intrata z Propinacyi, Czynszów, Osypów, i wszelkich danin, lub robocizn, z Miast Dekretami Sądów Assessorskich na gotową opłatę otaxowana, nie ma bydź sprzedana, lecz prosto do Skarbu od czasu zapadłych Dekretów czterema ratami wnoszona. Grunta zaś, i Wóytostwa, które Sąd Assessorski w lokacyach Miast na rzecz Skarbu przysądzi, gdy przez licytącyą sprzedane będą, natury własności Mieyskiey nie zmienią. Wzaiemnie, gdzieby w Miasteczkach Dziedzicznych części Królewskie znaydowały się, te przez Licytacyą sprzedane, przy naturze własności Ziemskiey zachowane będą. Te zaś Grunta Królewskie, które są przez Starostów posiadane, a nie wchodzą w obręb lokacyi Miasta, chociaż z Gruntami Mieyskiemi stykaią się, maią bydź osobno odłączone i sprzedane, sposobem Dziedzictw. Grunta zaś, i Wóytowstwa w Wolnych Miastach, które są Dziedzicznym Prawem posiadane, i Przywileiami przed-Uniowemi zabespieczone, iako naturę Dóbr Dziedzicznych maiące, w Prawach swoich nienaruszone zostaną.

ARTYKUŁ VII.

Wypłacenie należących Skarbowi Summ, za kupione Królewszczyzny, i użycie tychże Summ.

1mo. Kupuiący iakąkolwiek część, albo więcey części z Królewszczyzn, stosownie do zamiaru tego Prawa piątą część wartości, czyli ceny, iaka przez lustracyą wynaleziona zostanie, i przez Kommissyą podana będzie, wnieść ma zaraz po licytacyi kupioney przez siebie Królewszczyzny do Skarbu Rzeczypltey. Od resztuiącey zaś summy szacunkowey i licytacyiney wraz zrachowaney, napotym procent do Skarbu opłacać ma. Kupuiący zaś osobną część boru, lub lasu handlowego, całą summę za wartość tego lasu, Dziedzictwa, i Ziemi wnieść ma do Skarbu.

2do. Wniesienie do Skarbu piątey części za Dobra, iako i zupełney ceny za oddzielne lasy, rozumieć chcemy, bądź w opłacie natychmiast gotowych pieniędzy, bądź w kaucyach, bądź w pewnych skryptach, czyli obligach Obywatelskich w dostateczney ewikcyi na Dobrach Ziemskich, z terminem oddania summy i procentu od niey piątego, w Rok naypóźniey; co gdyby na terminie oddane nie było, ma bydź exekwowane sposobem delaty na Dobrach ewikcyi podanych; którego prawidła Kommissya Skarbowa pod odpowiedzialnością z każdey osoby przestrzegać ma.

3tio. Summę za cenę Dóbr przy każdey Królewszczyźnie zostaiącą, w zwyczaynym u nas rachunku, z proporcyi procentu pięć od sta, czyli za procent roczny, licząc na wieczność prowent dwudziestoletni wyciągniętą, powiększoną mieć chcemy w proporcyi zniżenia procentu od pięciu do czterech od sta, iaki od summ wszystkich, które po uczynionym wyżey odtrąceniu na tych Dobrach zostaną, na zawsze oznaczamy: Przeto summy kapitalne na tychże Dobrach zostaiące, przyczynieniem iedney [illegible] części powiększone bydź maią tak, aby w kupnie Dóbr za prowent iednoroczny liczony był na wieczność prowent dwudziesto-pięcioletni, a od summ tak wyrachowanych, niewięcey, jak po cztery od sta na przyszłość bez żadney na zawsze odmiany.

4to. Dziedzice Dóbr teraz od Rzeczypospolitey w Dziedzictwa przemienionych, co Rok opłacać będą w czterech ratach, to iest: w Miesiącach, Styczniu, Kwietniu, Lipcu, i Październiku, zacząwszy w ćwierć Roku, od objęcia Dóbr w dziedziczne posiadanie, a to zawsze pod zwykłym rygorem delaty, wedle opisu Prawa.

5to. Nadto dla słusznego zwrócenia Skarbowi Rzeczypospoltey łożonych kosztów na urządzenie Królewszczyzn w porządku wieczystey przedaży, zkąd i dla nabywców nowych Dziedzictw nie pospolite wynikaią korzyści, zwłaszcza kiedy z nabyciem Dóbr Geometryczne Mappy bez osobnego kosztu mieć będą, każdy nabywca nowy Dziedzic, zamiast zwykłego porękawicznego po Zł. 18. od każdego tysiąca złotych zupełney summy, iaka za wartość Dóbr wypadnie, zaraz przy licytacyi swoiey do Skarbu wniesie: Tranzakcye zaś wieczyste Kommissya Skarbowa Oboyga Narodów bez opłaty Stęplowanego Papieru sporządzi, a zapis pozostałey na Dobrach summy, także bez opłaty Papieru Stęplowanego od kupuiącego odbierze, i do Akt przyzwoitych Dobrom podać każe.

6to. Szacunkowy kapitał z przedaży Królewszczyzn wynikaiący, i na tych Dobrach zachowany, zasób Skarbu gotowego oznaczać będzie, i iedynie w gwałtowney potrzebie na obronę Kraiu, w przypadku Woyny iuż deklarowaney, w części dziesiątey ruszony bydź może, lecz nie inaczey, tylko za poprzedzaiącym wyrokiem Seymu iednomyślnością

ślnością, albo większością zdań. W żadnym zaś innym przypadku użycie iakieykolwiek części tego Skarbu mieysca mieć nie ma, a Władza Wykonawcza, nigdy pod żadnym pozorem dotykać się tego Kapitału domysłem swoim mocna nie będzie, pod surowością Praw *de Crimine peculatûs* przepisanych. Podobnież dochód cały z procentu od Kapitału tego na Dobrach zachowanego, po wyiściu, lub uspokoieniu Praw Uprzywileiowanych Possessorów, iedynie, i szczególnie na potrzeby Wóyska Rzeczypospolitey, i utrzymanie onego Prawem ninieyszym przeznaczamy. Również na ten koniec przeznaczamy, i procenta od summ, które z opłacenia piątey części wartości Dziedzictwa do Skarbu weydą.

7mo. Aby zaś nienaruszone zachowanie tego Skarbu, szczególnie na obronę powszechną w zasób odłożonego, iak naymocniey zabespieczone bydź mogło, i aby w powszechney ufności Narodu utwierdzone zostało; waruiemy wyraźnie: iż na żadne dary, na żadne iakiekolwiek nadgrody, albo ofiary, nie tylko komukolwiek z powodu iakiey bądź zasługi, ale ani Nam Królowi, i Następcom Tronu, w żadnym składzie Seymu, Skarb ten naruszonym bydź nie może, pod tą samą ścisłością warunków, iakiemi pewność, i stałość tych nowych Dziedzictw podług Artykułu II. ubespieczona została.

8vo. W przypadku użycia kapitału tego, w części iakiey na obronę Kraiu, iedynie za wyrokiem Seymu, iako iest w Poprzedzaiącym punkcie ostrzeżono, nie inaczey Kommissya Skarbowa wyciągnąć będzie mogła przeznaczoną summę, tylko w równym rozkładzie na wszystkie Dobra teraz w Ziemiańską własność przemienione, tak, aby w iednakowym uproporcyonowaniu pewney ilości od sta, każdy Dziedzic z summ szacunkowych część upłacił, względnie do każdego oddziału Dóbr Taryffami wyszczególnionych, i to nie od razu, lecz w pewnych oznaczonych przez Kommissyą czasach dostatecznie przedłużonych, i sposobności gospodarskiey dogadzaiących, tudzież z powinną bacznością na to, aby ogólna w Kraiu cyrkulacya pieniężna żadnego gwałtownego wzruszenia nie ucierpiała; ile zaś summ szacunkowych upłaconych będzie, od tyla procent iuż na potym odpadnie, o czym Dziedzice Kwitami Kommissyi Skarbowey każdemu z osobna oddziałowi Dóbr służącemi zapewnieni bydź maią.

9no. Kiedy zaś Skarb publiczny w czasie następnym zwróci podniesione summy na te same Dobra, w takim rozkładzie, iak były podniesione, Dziedzice na odwrót przyiąć one powinni będą, aby w iednym zawsze porządku, i w całości ten Skarb gotowy, przy tych samych Dobrach zostawał. Przeto, ieżeli tym czasem w mieyscu podniesionych summ Dziedzice dług iaki zaciągneli, ten dług zwróconemi od Skarbu Publicznego summami zniesiony będzie.

ARTYKUŁ VIII.

Wymiar nadgrody dla Lustratorów.

1mo. Po dopełnionym dziele przedaży Królewszczyzn, Lustratorowie wymierzoną mieć będą pracy swoiey nadgrodę z porękawicznego poprzedzaiącym Artykułem oznaczonego; iaka zaś summa z tego porękawicznego wypadnie, tę razem zliczoną Kommissya Skarbowa podzieli między Lustratorów, Geometrów i Officyalistów z ramienia swego przydanych w proporcyą wielkości i doskonałości pracy każdego, takową iednak nadgrodę Kommissya Skarbowa w części *anticipative* zaliczyć może z Skarbu Lustratorom, Geometrom, i Officyalistom tego żądaiącym, a takowego wydatku Tabellę na każdym Seymie podawać będzie.

ARTYKUŁ IX.

Wymiar sprawiedliwości dla Uprzywileiowanych Dzierżawców, i ich Prawa nabywców.

Ocalenie sprawiedliwości dla Starostów i wszelkich Uprzywileiowanych Dzierżawców, którzy Królewszczyzny posiadaią, lub do osiągnienia ich po zeyściu teraźnieyszych Dożywotników służące sobie maią Prawa, tudzież ich Prawa nabywcom, tym sposobem dopełnione mieć chcemy.

1mo. Wszyscy Uprzywileiowani Dzierżawcy Królewszczyzn, lub ich Prawa nabywcy nie będą ruszeni z Possessyi Królewszczyzn swoich, dopóki z porządku tym Prawem przepisanego przedaż wieczysta nie nastąpi.

2do. Po nastąpioney przedaży, należytość ich ocalona im będzie albo w dochodzie corocznym, iak im służy, albo w ogólnym opłaceniu dożywocia, czyli innego Prawa doczesnego, z wolnością dla nich, aby sami obrali, co zechcą, w sposobie i pod warunkami, iak następuie.

3tio. Przestaiący na dochodzie corocznym, dopóki ich Prawa nie zgasną, w iakiey proporcyi z mocy Przywileiów, i Prawa na teraznieyszym Seymie zapadłego, dochod z Królewszczyzn posiadali, w takiey samey proporcyi zupełną część z Intrat Mieyskich, iakie się z nowey lustracyi okażą, z dochodu procentowego od Summy za Dziedzictwo Wsiów, iaka za zupełną wartość Dóbr przez Licytacyą ustanowiona będzie, zachowaną sobie mieć będą na wszystek czas, iaki ich Prawa i Przywileie zaięły, to iest: Uprzywileiowani Prawem lennym, czyli na pokolenia maiący proste Prawo dożywocia, lub na więcey dożywociów rozciągaiące się nadania, zupełnie połowę odbierać będą, aż do wyiścia służących im Praw. Maiący Prawo Expektatywy, gdy przyidą do użycia Prawa swego, półtory ćwierci. Emfiteuci, którzy są w Possessyi ósmą część, równie Emfiteuci, którzy nie są ieszcze w Possessyi, gdy przyidą do użycia Prawa swego, ósmą część dochodu odbierać będą; lecz z przedaży lasów i borów oddzielnych od gospodarskiey potrzeby Dóbr, iako Przywileiami pod użytkowanie Dzierżawców nie zaiętych, żadnego udziału, ciż Uprzywileiowani mieć nie będą.

4to. Tę należytość odbierać będą, którzy zechcą, prosto ze Skarbu publicznego pod odpowiedzialnością Kommissyi, która mocą Prawa tego obowiązana będzie stosować się do żądania i układu Uprzywileiowanych, czyli ich Prawa nabywców, iaki oni sami w czasie podadzą, to iest: czyli zechcą być płaceni z Kassy generalney, czyli przez assygnacye Kommissyi do Kass Prowincyonalnych; albo gdy żądać będą potrącenia sobie tey należytości w podatkach iakichkolwiek z Dóbr ich do Skarbu publicznego corocznie płaconych, i zrobią w tym celu stan i układ z Kommissyą Skarbową, na co szczególny Protokuł czyli Xięga rachunkowa przez Kommissyą Skarbową ustanowiona będzie, i zamiana przyzwoitych Kwitów nawzaiem następować ma.

5to. Którzy zaś uprzywileiowani, i ich Prawa nabywcy obiorą sobie wypłacanie należytości swoiey przez nowych Dziedziców, ci dla większey pewności swoiey zarękę mieć będą w części Summy wnieśioney przez nowych nabywcow Dóbr do Skarbu Rzeczypospolitey, opłaceniem piątey części wartości szacunkowey Dziedzictwa, gdy dostateczną okażą ewikcyą. A ta Summa przy nich zostanie, aż do zgaśnienia ich Prawa. Po którym do Skarbu publicznego powrocona będzie, pod exekucyą sposobem delaty, na Dobrach tey ewikcyi podległych.

6to.

6to. Przeznaczaiąc zaś na wspomnioną zarękę pewności dochodu dla Dożywotników połowę Summy z piątey części Dziedzictwa wniesioney do Skarbu, co oznacza względnie do połowy dochodu dożywotnikowi należnego, prowent czteroletni, iak się z przyszłey Lustracyi okaże. Więc w równey proporcyi dla maiących Prawo Expektatywy, z teyże Summy przez nabywcę do Skarbu wniesioney, gdy przyidą do użycia Prawa swego, udział na równą dla nich zarękę wyznaczamy, to iest: półtory ćwierci z teyże wniesioney za wartość Dziedzictwa Summy. Emfiteutom nakoniec w Possessyi będącym, i Emfiteutom, którzy ieszcze do użycia Prawa swego przyiść maią, w teyże proporcyi dochodu im służącego pół ćwierci, czyli iednę część osmą z rzeczoney Summy od nabywców Dóbr do Skarbu wchodzącey, równie w zarękę ich dochodu, przy okazaniu należytego bespieczeństwa, odebrać dozwalamy.

7mo. Jle zaś komu należy procentu, po odtrąceniu tey ilości, iaka z prowizyi od Summy przy każdym zostaiącey wychodzi, to nowi Dziedzice z pokazania od Kommissyi Skarbowey, na odpowiadaiących tey należytości prowentach oznaczonego, przepisanemi tą Ustawą ratami upłacać będą Uprzywileiowanym, czyli ich Prawa nabywcom, składaiąc należący im prowent w Kommissyi Porządkowey własnego Powiatu, i biorąc od Kommissyi zaświadczenie, wraz z kwitem od Uprzywileiowanych; Bez złożenia zaś takiego świadectwa dopełnioney dla Uprzywileiowanych opłaty, przy płaceniu przepisanych w Artykule VII. Rat Skarbowych, ciż nowi Dziedzice kwitu w exakcyi zyskać nie będą mogli, i delacie do exekucyi Woyskowey podpadać będą. A w tym przypadku Uprzywileiowani, maiąc zawod od nowych Dziedziców, mocni będą potrącić należytość swoią z Summy za rękoymią onym służącey. Ci zaś nowi Dziedzice dopełnić tey ewikcyi, wszelako obowiązani będą, czego gdyby nie dopełnili, i aż do terminu drugiey raty toż wypłacenie odwlekli, tedy Uprzywileiowani maiąc w ręku swoich, czyli pod zapisem na użytek swoy Summę, z tey sobie wszystkie z wiedzione raty p. trącą. Jeżeli zawodni Dziedzice w drugim roku końca z niemi nie uczynią, i zupełnie ich nie zaspokoią, albo o zrzeczenie się doczesnego ich Prawa dobrowolney z niemi ugody nie zrobią; tedy przekonani o to od zawiedzionych w Kommissyi Skarbowey *Processu summario*, z Regestru Skarbowego, który w przeciągu trzech Miesięcy ostatecznie skończony bydź powinien, przez Dekret teyże Kommiss. i Dziedzictwo tych części utracą, z których przekazany dla Uprzywileiowanych prowent zawiedli, a reszta Summy u Uprzywileiowanych pozostałey, w nadgrodę powiększonego zawodu, i prawnych wydatków własnością ich zostanie. Kommissya zaś te same Dobra na nowo licytować będzie, w sposobie, i pod warunkami tą Ustawą przepisanemi. Takimże sposobem na nowo dla Uprzywileiowanych procent zabespieczy, albo ze Skarbu publicznego oznaczy; gdy oni sami tak zechcą, według Punktu 4go tego Artykułu.

8vo. Chociażby zaś Summa na rękoymią dla Uprzywileiowanych przeznaczona w Skarbie Rzplitey została, dla nie okazaney przez nich ewikcyi; iednak z tey samey Summy Skarb publiczny tak nadgradzać ma Uprzywileiowanym poniesiony od nowych Dziedziców zawód, iak inni co Summy w zarękę wzięli, i według Punktu poprzedzaiącego sami sobie z przepisu tego Prawa nadgrodzili.

9no. Kiedy Uprzywileiowani Dzierżawcy, lub ich Prawa nabywcy, sami przez licytacyą otrzymaią dziedzictwem Królewszczyznę, którą posiadali, albo iey część iaką, używać będą dobrodzieystwa tego Prawa w opłaceniu piątey części szacunkowey za wartość Dziedzictwa zachowuiąc przy sobie część teyże Summy, w proporcyi Punktem szo-

stym tego Artykułu opisancy, gdy tylko okażą przed Kommissyą Skarbową dostateczną ewikcyą, z mocy którey po zgaśnieniu Praw ich doczesnych, następcy ich lub Ewiktorowie też Summę do Skarbu publicznego wnieść zaraz obowiązani będą, pod ostrością exekucyi, sposobem delaty na Dobrach ewikcyi podległych. Takowi zaś Uprzywileiowani Possessorowie, lub ich Prawa nabywcy, którzy przez licytacyą otrzymaią Królewszczyznę, należącą tylko podług Prawa część do Skarbu wnosić będą, a swoią należytość sobie zachowaią.

10mo. Którzy z uprzywileiowanych Dzierżawców, lub ich Prawa nabywców żądać będą opłaty dożywocia swoiego, czyli wspolnych, albo następnych dożywociów dla ich Potomstwa służących, ci zaraz po odbytey Dóbr, które oni posiadaią, lustracyi, oświadczyć to maią na pismie przed Lustratorami, i wziąść od nich na to zaświadczenie. A Lustratorowie przy złożeniu w Kommissyi Skarbowey; dzieła każdey Lustracyi, złożą i te żądania od Uprzywileiowanych podane. Kommissya zaś w osobny Protokuł takowe uprzywileiowanych Dzierżawców żądania zapisze. W niesposobności oświadczenia takowych żądań przed Lustratorami, naydaley przed licytacyą, podać ie maią ciż Uprzywileiowani do samey Kommissyi Skarbowey, którzy zaś później podawaćby się chcieli do przyięcia Summy za dożywocia, lub inney natury Prawa doczesne maiący, dobrodzieystwa tego zyskiwać nie będą.

11mo. Opłata Praw Uprzywileiowanych Dzierżawców, taka się postanawia. Za proste poiedyncze dożywocie prowent siedmioletni, iaki Lustracya w porządku przedaży dopełniona wynaydzie, względnie do połowy całkowitego dochodu, z prawa Uprzywileiowanemu należney; gdzie zaś zachodzi *Jus in solidum*, czyli Prawo dwóch Osób Męża i Zony, wspólnie dożywóciem zaszczyconych, bądź to przez wspólny Uprzywiley dla oboyga Małżonków razem służący, bądź przez osobny Przywiley *Juris communicativi* wspólność Prawa, czyli Prawo na przeżycie nadaiący, tam prowent takowyż z Lustracyi wynaleziony dziesięcioletni opłacony będzie; Ostrzegamy iednak, iż gdy Skarb Prawo Uprzywileiowanemu dożywocie spłaci, dopóty następnego Prawa spłacać nie będzie, póki Prawo spłacone nie zgaśnie, który porządek względem Expektantów, Emfiteutów, w Possessyi będących, i tych, którzy ieszcze w Possessyi nie są, zachowany bydź ma. Nakoniec co do Dzierżaw Królewszczyzn, bądź Prawem lennym nadanych, bądź do wybrania Summ wypuszczonych, i z mocy Prawa przez Dekreta ostatniey Instancyi przyznanych, tym Possessorom zostawuie się wolność osobnego ugodzenia się z Kommissyą Skarbową Oboyga Narodów o opłatę ogólną służących sobie, podług Praw, i nadań, dożywociow; Gdyby zamiast corocznego prowentu im służącego, raczey Summą kapitalną Prawa swoie opłacone mieć chcieli, w takowe ułożenia z pomienionemi Possessorami wchodzić Kommissya Skarbowa Oboyga Narodów na użytek Skarbu mocna będzie. Maiący zaś Prawo Expektatywy za dożywocie poiedyncze, prowent półtory ćwierci im służący, także za lat siedm w ogólney opłacie dożywocia swego mieć będą.

12mo. Emfiteutowie, lub ich Prawa nabywcy z nadania Seymu 1775. Prawa swoie maiący, którym z Uchwały Seymu teraźnieyszego część osma dochodu służy, bądź oni dawniey, bądź też później do posiadania Dóbr przyszli, ieżeli zechcą, dziesięcioletni prowent sobie służący, za całkowite swoie Prawo mieć będą wypłacony. A ci, których Prawa Emfiteutyczne ieszcze skutku nie wzięły, na tenczas takową opłatę zyskiwać będą mogli, kiedy iuż istotny skutek ich Prawa otrzymaćby miały, po zgaśnieniu Praw innych rozciągaiących się na teyże Królewszczyznie.

13tio. Te zaś Summy z prowentu siedmioletniego, czyli dziesięcioletniego za dożywocia oznaczone wypłacać będzie Kommissya Uprzywileiowanym po sprzedaniu Królewszczyzn, które oni posiadali,

z Summ

z Summ przez nabywców do Skarbu wnoszonych za Dziedzictwo tychże Królewszczyzn w opłaceniu od nich piątey części wartości Lustracyiney.

14to. Gdy Uprzywileiowani Dzierżawcy, lub ich Prawa nabywcy, podawszy się za żądaiących opłaty Dożywocia, potym Królewszczyzny iakowe zalicytuią, bądź te, które sami posiadali, bądź inne, a w opłaceniu piątey części wartości Dziedzictwa tym Prawem przepisaney, przekazać zechcą Skarbowi Rzeczypospolitey Summę szacunkową swoiego dożywocia, albo część oney według przypadku potrzeby, w iakiey się znaydą; Kommissya Skarbowa do takiego ich układu przychylić się obowiązana będzie, aby tylko w tym czasie Królewszczyzny przez nich posiadane, do Licytacyi także przychodziły. A gdy Kommissya Skarbowa O. N. podług Prawa teraźnieyszego spłaci Dożywocia Uprzywileiowanych Possessorów Królewszczyzn, nie będzie mogła połowy spłaconey im Intraty póty expensować, póki Summy na spłacenie włożoney, zupełnie z tychże Intrat nie odzyszcze, i tym końcem Summy z Intraty po spłaconych Dożywociach do Skarbu przychodzące, Obywatelom dostateczną ewikcyą maiącym na Procent oddawać będzie.

15to. Królewstzyzny Kontraktem Emfiteutycznym przez Kommissyą Skarbową sposobem Licytacyi, z mocy Prawa na lat 50. wypuszczone, taż Kommissya sprzeda na Dziedzictwo tym, którzy ie przez licytacyą otrzymali, lub ich Prawa nabywcom, ieżeli za wartość Dziedzictwa, zamiast nowey Licytacyi, naddadzą dziesiątą część wyżey nad intratę, iaką rzeczonym Kontraktem przyięli; wszystkie zaś inne warunki i uroczystości względem tey przedazy zachowane będą, iak względem innych Królewszczyzn, nakoniec części według podziału w Taryffę wpisane bydź maią. Gdyby iednak, którzy z takowych Possessorów za Kontraktem Kommissyi danym Królewszczyznę posiadaiących, ten warunek naddania 10tey części uciążliwym dla siebie znaleźli, i nie życzyliby sobie otrzymać w ten sposób Dziedzictwo, a żądaliby utrzymać się przy Kontrakcie, tedy Prawo ich na obustronney ugodzie, a razem i na Urzędowey czynności zasadzone, w całości zachowane im będzie, i dopiero po wyściu ich Kontraktu te Dobra sposobem teraźnieyszą Ustawą przepisanym, sprzedane bydź maią. W Królewszczyznach, które przez Licytacyą na lat 50. w Dzierżawę przez Kommissye Skarbowe są puszczone, i których Dziedzictwa aktualnie przez Licytacyią Possessorowie nabyć niechcą, owszem przy Emfiteutyczym Kontrakcie zostać pragną, Lustratorowie żadnych odmian czynić nie maią. Przeto Inwentarze w takowych Królewszczyznach do Licytacyi sporządzone, w swey mocy utrzymane mieć chcemy.

16to. Summy Obywatelom z strony Rzeczypotpolitey na Królewszczyznach Prawem teraźnieyszego Seymu upewnione, po dopełnioney tychże Królewszczyzn przedaży, Właścicielom Summ ze Skarbu Rzeczypospolitey publicznego wypłacone mieć chcemy; te zaś Summy, które ieszcze pod roztrząśnienie Stanów przyiść maią, do czasu Rezolucyi Stanów zawieszamy.

17mo. Kredytorowie, którzy za Dekretami przysądzone maiąc Summy przez Tradycyą zaięli, i trzymaią aktualnie Starościńskie Possessye, iako po zupełney konwikcyi, i bez formowamią nowego, składane w Kommissyach Porządkowych Intraty Uprzywileiowanych Possessorów za Kwitami swemi, odbierać maią, aż do wybrania Summ przez Dekreta przysądzonych. Z tych także Summ, które na spłacenie Praw Uprzywileiowanych Possessorów użyte będą, Kommissya Skarbowa należytość Tradycyinych Intrat Starościńskich Possessorów zaspokoić powinna.

E ARTY-

ARTYKUŁ X.

Podwyżſzenie tymczaſowego dochodu z Królewſzczyzn, niżeli ſprzedaż i przemiana ich w Dziedzictwa naſtąpi.

Gdy Rzeczpospolita niezaprzeczone ma Prawo do nayrzetelnieyszey z Królewszczyzn, iako dotąd Dziedzictwa publicznego Intraty Prawami sobie zastrzeżoney, i ostatnim Prawem Seymu teraznieyszego w pewney proporcyi względem różnych Dzierżaw, i za różnemi Prawami posiadanych, oznaczoney, a z przyczyny, niedostatecznych sposobów, dotąd użytych, zupełnego dochodu skarbowi swemu należnego nie odbierała, i dopiero przez przedaż tych Dóbr na wieczność sposobem Licytacyi, do nayściśleyszego ocalenia własności swoiey przychodzić ma, więc dla zbliżenia tym czasem dochodu Skarbowego do słuszney miary Prawami przepisaney, podwyższoną mieć chcemy opłatę z Królewszczyzn w sposobie następuiącym:

1mo. Dzierżawy Królewszczyzn, prostym Prawem dożywocia, bądź poiedynczego, bądź wspólnego, albo za Przywileiem na przeżycie, lub też Prawem Lennym, czyli na pewną liczbę Dożywociów służącym Królewszczyzny posiadaiący, ktorzy z mocy Prawa na teraźnieyszym Seymie zapadłego połowę Intraty, czyli dwie Kwarty opłacali, od następuiącey Raty Marcowey Roku bieżącego 1792. trzy Kwarty w zwykłych dwóch Ratach, to iest w Marcowey i Wrześniowey corocznie opłacać będą, dopóki przedaż tych Królewszczyzn teraźnieyszym Prawem przepisana nie nastąpi. Takimże porządkiem i do takiegoż zamiaru czasu posiadaiący Królewszczyznę za Prawem Expektatywy, pół czwartey Kwarty do Skarbu wnosić maią, a Emfiteutowie z nadania Seymu Roku 1775. Prawo maiący zupełnie cztery Kwarty płacić będą. Co wszystko rozumiane i rachowane bydź ma stosownie do Lustracyi Roku 1789.

2do. Gdyby który Possessor Uprzywileiowany, czyli iego Prawa nabywca znalazł się bydź uciążonym, przez to podwyższenie opłaty Dochodu Publicznego z Królewszczyzny, tak, iżby to przechodziło istotną połowę od Dożywotników należącą, iako też istotnie półtrzeciey Kwarty od Expektantów oznaczone, czyli nakoniec, istotne półczwartey Kwarty należące od Emfiteutów; tedy mniemaiący się bydź uciążonym Uprzywileiowany Possessor, ma się *ex asse* z lat trzech ostatnich przed Kommissyą Skarbową kalkulować i na rzetelność tey kalkulacyi zaprzysiądz, bądź przez siebie, bądź przez Kommissarza swego, na Rotę następuiącą: =, Ja NN. Przysięgam Panu Bogu Wszechmogącemu w Tróycy Swiętey Jedynemu, iako rzetelnie Regestra „ wszelkie do okazania Intraty z Królewszczyzny NN. komportowa„ łem i nic na szkodę Skarbu nie zataiłem. Tak mi Panie Boże do„ pomóż.„ Po odebraniu takowey kalkulacyi, i wykonaniu Przysięgi, Kommissya Skarbowa poda Exakcyom do wybierania takowey Intraty, połowę, czyli pół trzeciey Kwarty, albo pół czwartey Kwarty.

3tio. Gdzie zaś Uprzywileiowani Dzierżawcy znosić będą przepisane tym Artykułem podwyższenie opłaty do Skarbu Publicznego, bez użycia dozwolonego środka okazania rzetelney Intraty, i stwierdzenia oney przysięgą, doczekuiąc oznaczoney do urządzenia Królewszczyzn w porządku przedaży Lustracyi, tam dopełniona w czasie taż Lustracya prawidłem będzie do słusznego pomiarkowania między Skarbem Publicznym, a Uprzywileiowanemi Dzierżawcami, lub ich Prawa nabywcami. Jeżeli się to okaże, iż znoszone przez uprzywileiowanych podwyższenie Intraty przewyższało należny od nich dochód w połowie, albo w półtrzeciey Kwarty, czyli nakoniec w półczwartey Kwarty, względem istotney Intraty, tedy Kommissya Skarbowa

powróci

powróci im ze Skarbu Publicznego wszelki naddatek; przeciwnie też oni dopłacą Skarbowi Publicznemu, ieżeli Lustracya okaże, iż w rzeczonym podwyższeniu ieszcze Dożywotnicy istotney połowy, albo Expektańci pół trzeciey Kwarty, lub nakoniec Emfiteutowie pół czwartey Kwarty niedosięgnęli, a to rachuiąc od Raty Marcowey Roku teraźnieyszego 1792.

4to. W tych Królewszczyznach, które urządzeniu i Lustracyi w porządku przedaży nie podpadaią, gdy ich Dziedzictwo iuż iest Prawami nadane, i utwierdzone, lecz zostaiąc pod Przywileiami do zgaśnienia Praw Dożywotników, opłacaią do Skarbu Rzeczypospolitey dwie Kwarty, i teraźnieyszemu podwyższeniu teyże opłaty podlegaią, wolno będzie Uprzywileiowanym, lub ich Prawa nabywcom użyć dozwolonego środka okazania prawdziwey Intraty punktem drugim tego Artykułu opisanego; Jeżeliby przyczynienie do dwóch Kwart trzeciey Kwarty zgodnie z Lustracyą Roku 1789. przechodziło istotną połowę dochodu Królewszczyzn w ich posiadaniu będących; a tym sposobem ustanowioną prawdziwą połowę Intraty do zgaśnienia Praw dożywotnich Skarbowi Publicznemu opłacać będą: albo gdy zechcą, żądać mogą od Kommissyi Skarbowey wyznaczenia szczególney Lustracyi, końcem wynalezienia istotney połowy dochodu, w sposobie takim, iak zwyczay iest w Woiewództwie każdym, lub w Powiecie wyciągania Intraty, i podawania oney Arendownym Dzierżawcom.

Stanisław Nałęcz Małachowski Refer. W. K. Seymowy i Konfederacyi Prowincyi Koronnych Marszałek.

Kazimierz Xiąże Sapieha Generał Artt: Litt: Marszałek Konfederacyi W. X. Littgo.

Woyciech Leszczyc Skarszewski Biskup Helmski i Lubelski wyznaczony z Senatu z Prowincyi Małopolskiey do Deputacyi Konstyt: Kazimierz Konst: Plater Kaszt: Głu Trockiego do Deputacyi Seymowey z Senatu W. X. Litt: wyznaczony. Alexander Linowski P. W. Krak: Deputowany z Prow: Małopol. Waleryan Stroynowski Podkomorzy Buski Poseł Wołyński z Małopolski Deputat do Konstytucyi. Jan Ossoliński Starosta i Poseł Drohicki Deputowany z Prowincyi Małopolskiey. Adam Littawor Chreptowicz Poseł Nowogrodzki Deputowany do Konstytucyi z W. X. Lit: Walenty Sobolewski Starosta i Poseł Warszawski Deputowany z Prowincyi Wielkopolskiey. Jozef Radzicki Podkomorzy i Poseł Zakroczym: Deput: do Konst: z Prowincyi Wielkopol: mp: Po wpisaniu zaś ninieyszey Konstytucyi Oryginał teyże podaiący na powrót odebrał.

PLUSKWINSKI mp.

Czytał Kaniewski.

Biblioteka Jagiellońska
stdr0026241

